Passionaria STOICESCU

Despre boemie, morală şi jocul lingvistic

P. S. – poetă, prozatoare, scriitoare de literatură pentru copii, traducătoare, membră a Uniunii Scriitorilor din România (1976). A publicat 67 de volume, dintre care 18 de poezii. Colaborează la reviste literare din țară şi străinătate. A tradus în volum poezie, dramaturgie (în colaborare) din limbile rusă, polonă, iar în periodice şi din limbile belarusă, cehă, bulgară şi georgiană. Laureată a numeroase premii literare și culturale.

Încă din titlul ales, *Boeme și alte proze scurte*, volum apărut la Editura Inspirescu, Satu Mare, 2017, colecția Scriitorii secolului XXI, George Terziu demonstrează apetența sa spre joc – lingvistic și semantic – „boeme / poeme" susținând un soi de paronimie metaforică. În ce fel se traduce asta?

De la început, autorul ne dezvăluie esența existenței sale artistice și a existenței sale în general: boemia, traiul într-o dezordine indusă de crezul și simțămintele sale, sinceritatea de a o recunoaște și a face acest gest cu un fel de curaj ostentativ.

Boemia poetică e susținută însă de poezie adevărată, cu timbru propriu. „Linia imaginară" trasă de George Terziu are concretețe, „Poeții îi fac cu mâna din fum", prietenii îi sunt „în creier", iar lumea sa „e din sticlă murdară / din fantezii și din șoapte". Omul contemporan văzut de poet înseamnă „Omul trist din orașul trist / Cu viața lui repetată, rotundă/ Care se trezește la 8 dimineața / Sorbindu-și aerul și silabele din ceașcă / Și privirea lui blândă. / El nu urăște pe nimeni, nu iubește pe nimeni, / Este echidistant ca o floare tandră / Puțină realitate și multe amintiri ratate.../" Concluzia? „De atâta prostie se face seară / Și încep să ne

crescă dinții de lapte". Această „minoritate" reprezintă majoritatea și titlul poemului e pe măsură: „Concert de pian pentru majori".

Partea de poezie *Boeme* are o structură combinată: despre condiția poetului față în față cu cea a omului obișnuit: „Rimele curg printre cărți disperate / Poetul stă respectuos în picioare" (*Prietenilor din cărți*), despre sentimentul religios (*Aer de sărbătoare creștină*) și multe poeme de dragoste, de fapt lamento-uri pentru iubita cândva reală, acum devenită „O himeră / Postată undeva în stratosferă / Ca un final de film fără imagini / Sau ca un vis frumos, neomenesc..." („Final ratat"). Dar cu toate regretele și tristețea, aferente despărțirii, autorul are forța lucidității întru potolirea unei disperări adesea mimate. Altminteri n-ar fi scris „Picioarele mele sunt acoperite cu lut"(*Momentul*), simțindu-se destul de „pe pământ", trufaș chiar, atunci când afirmă:

„Dacă te-ncrezi în rândurile mele / Și crezi în ele mereu, / Să știi că ai în mână / Cartea de vizită a lui Dumnezeu..." (*Poate*). „Învingătoare viața va merge mai departe" (*Dimineața ciudată*), cu atât mai mult cu cât parodicul, sarcasmul care nu-l părăsește o clipă, își arată brusc fața: „Azi te iubesc nepereche / Azi te iubesc precum o torță de flori / Dar fii calmă, poate o să-mi treacă..." (*Poem banal, într-o zi banală*) sau „De ce gândesc imagini fără noimă? / Aceste roiuri de cuvinte-n zbor / Când tu, de fapt, ești dusă după lapte, / Iar eu te-aștept și mi-e atât de dor..."(*Retorica matinală*).

Pentru a completa acest caleidoscop liric sunt și câteva poeme preamărind copilăria și puritatea (*Caii gândului, Copilărie*).

Între Ion Minulescu, Marin Sorescu și Șerban Foarță, ba chiar preluând ceva din poemele de frondă ale lui Vladimir Vâsoțki, din care am tradus, George Terziu are glas propriu și poezie notabilă.

Alte proze scurte anunțate în titlul cărții au totuși un nume în volum*: Proze etnobotanice*. Iarăși plăcerea jocului semantic! Etnobotanicele sunt prafuri create în laborator: droguri sintetice care dau dependență, care induc halucinații, euforie, relaxare, amnezie, dar pot cauza și moartea. Ele sunt consumate în starea de boemie, anunțată anterior. Apreciez autorii care știu să-și aleagă titlul cărților lor în conformitate cu conținutul, frizând echivocul, așa cum stă bine artei, literaturii. Prozele lui George Terziu pot da dependență la lectură, dar se poate

înțelege și că autorul e dependent de scrisul lui. Că scrisul, în genere, dă halucinația măririi, a rămânerii în timp prin el. Doar că, paradoxal, și aici autorul operează cu ironie și sarcasm, ba chiar cu autoironie, în semn că își cunoaște limitele și nu se ia prea tare în serios. Rețeta e asemănătoare cu cea din *Proza bipedă.* De la versul manifest din *Boeme,* în care se adresează confraților „Voi chiar credeți că acum suntem cu adevărat?”*,* desființând iluzia scrisului, se trece la concret, la real, cu biciuirea absurdului social și politic contemporan, cu mesaje codificate și parabole, care au ca scop să ia în derizoriu contradicțiile lumii în care trăim, pentru „a ușura” mizeria de zi cu zi, cauzată de tarele noastre caracteriale, de starea perpetuă de nerezolvare a problemelor din contemporaneitate.

Personajele lui George Terziu sunt construite din stările lor psihologice și comportamentale. Nu au chip, dar au atitudini, mod de gândire și reacție, care să le contureze fața. Hazardul, absurdul se grefează pe tragic, dar tocmai din această combinație iese parodicul. Finalurile sunt neașteptate, iar jocurile de cuvinte fac deliciul povestirilor.

Afacerea semințelor din *Afaceri comuniste* ascunde drama politică a intelectualului care cumpără semințe pentru ambalajul lor prețios – pagini dintr-o *Istorie a literaturii române pe unde scurte* de Monica Lovinescu. Finalul e ca de roman polițist, dezvăluind parabola seminței. Peste cea mundană și banală, ca hrană a săracului și a omului de rând, deci deasupra ei, la propriu și la figurat, stă „sămânța culturii”, interzisă în comunismul incipient.

Modelul lui Dimi, bărbatul în căutare de neveste și cu multe căsătorii la activ, din proza *Miresele lui Dimi*, nu e altul decât politicianul contemporan Călin Popescu Tăriceanu, campion la însurătoare. Morala povestirii, deși vulgară, „Și șoarecele se satură de aceeași gaură”, e adevărată și salvatoare pentru bărbat și justificativă pentru derapajele feminine ale personajelor. Filozofia de viață desprinsă din fiecare mariaj al lui Dimi e savuroasă și extrem de reală. Finalul este de un comic tragic. La spovedania în fața preotului, întrebat de acesta după tipic, dacă se leapădă de Satana (femeia, în capul celuia cu atâtea experiențe matrimoniale la activ), Dimi răspunde*:* „Părinte, m-aș lepăda, dar am trei copii cu ea!”.

Iubita lui Pink aduce pe tapet duetul credincios / ateu cu deriziunile soartei pentru credincios. Dialogul spumos între cei doi nici nu eludează, nici nu confirmă adevărata existență a Celui de Sus.

„Asociații” prezintă un alt cuplu tragicomic: profesorul de filosofie și elevul său, ba chiar și tatăl elevului, la fel de troglodiți amândoi aceștia din urmă... Încercând să pareze obrăznicia golănească a elevilor, dar și prostia lor, filosoful însuși devine ridicol cu explicațiile date pe măsura tembelilor interlocutori, speriați nu de neștiința lor , ci de urmăririle la modă ale DNA.

Ca ingrediente, toate prozele au perechi antinomice: sacru / profan, înțelepciune / prostie, naivitate / șiretenie, bigotism / ateism, masculin / feminin. Din confruntarea lor se naște tensiunea prozei „tratată” de către autor gradual: de la ironie la sarcasm, totul reliefând absurdul existențial.

O altă trăsătură a prozelor din această carte este caracterul lor interactiv. În toate finalurile, autorul intervine și-și face simțită prezența, ori moralând discret, ori autoironizându-se, ca în *Asociații*: „Pentru că nu mai am ce să vă povestesc, aici, la Spitalul de Psihiatrie din Gătaia, unde sunt internat de doi ani, se stinge lumina la orele 22, vă doresc numai bine și ne vedem mâine. Până atunci nu uitați: Viața noastră este un mare rahat, dar e singurul bun de preț pe care-l avem!”.

Morala? Nu credeți un nebun, dar nu uitați că el e rezoneurul care spune lucrurilor pe nume.

„Rezon”! i-aș răspunde și eu ca unui confrate, ca demni urmași ai lui Nenea Iancu, cel cu „văz enorm” și „simț monstruos”.